

**Вклученост на родовата перспектива во планирање и
управување
со итни и кризни ситуации
во општина Берово**

Оваа анализа е изработена со финансиска поддршка од Австриската развојна агенција(АДА) и Шведската агенција за меѓународен развој (СИДА) во рамките во рамките на проектот Мрежата за родово одговорно буџетирање 2, во чии е рамки е подржан проектот „Вклученост на родовата перспектива во планирање и управување со итни и кризни ситуации на локално ниво“.

Содржината на овој документ е исклучиво одговорност на Здружението за социјални иновации и одржлив развој РАДАР и не мора да ги споделува или одразува ставовите и толкувањата на Центарот за истражување и креирање политики (ЦИКП), Австриската агенција за развој и Шведската агенција за меѓународен развој

СОДРЖИНА

ВОВЕД

ДЕЛ I - РОДОВИТЕ ПЕРСПЕКТИВИ ВО ПЛАНОВИТЕ ЗА ЗАШТИТА И СПАСУВАЊЕ И УПРАВУВАЊЕ СО КРИЗИ ВО БЕРОВО

1. Општините како субјекти во системот за заштита и спасување и управување со кризи на локално ниво
2. Родовата перспектива во планирање и управување со итни и кризни ситуации на локално ниво
 - 2.1. Обврски за вклучување на родовата перспектива во локалните планови за заштита и спасување и управување со кризи и кризни ситуации
 - 2.2. Родова интеграција и родово одговорно буџетирање
 - 2.2.1. Родова интеграција
 - 2.2.2. Родово одговорно буџетирање
3. Преглед на планови за заштита и спасување и управување со кризи од родова перспектива на ниво на општина согласно законските обврски

ДЕЛ II- ПРОТИВПОЖАРНА ЗАШТИТА

- II.1. Ситуација со противпожарната заштита
- II.2. Резултати од истражување спроведено во основните училишта во општина Берово

ВОВЕД

Единиците на локалната самоуправа имаат значајна и клучна улога во управувањето со кризите на локално ниво и не случајно се идентификувани како едни од субјектите во системот за управување со кризи.

Последиците од катастрофите се чувствуваат најмногу на локално ниво, но и придобивките од успешните политики за намалување на ризици најмногу се согледуваат на локално ниво. Со оглед на тоа што опасностите во најголем дел од случаите имаат локални и специфични карактеристики, па оттука и потребно е да се развијат локални стратегии и планови кои ќе ги третираат овие специфични потреби, како и да се воспостават механизми за нивно следење, оценување и дополнување и подобрување на истите согласно локалните специфики.

Родовата компонента во кризни ситуации е од повеќекратно значење. Вклучување на жените во политиките на управување со катастрофи и препознавање на ризици има за цел пред сè, подобрување на општата положба на жените во средината во која живеат преку ангажирање на нивните капацитети и вештини **пред, во текот и после опасностите/кризите**, како и нивно вклучување при изработката на **документите од областа на заштитата, спасувањето и управувањето со кризи** вклучувајќи ги следните фази: **превенција, подготвеност, одговор, закрепнување и обнова**. Природните катастрофи носат негативни последици за целата заедница, но нивниот досег кога се во прашање жените и останатите ранливи категории на граѓани се многу поголеми. Во кризни ситуации се зголемува степенот на ранливост на жените и тие често стануваат жртви на семејно и сексуално насилство, жртви на трговија со луѓе и други облици на експлоатација особено кога се надвор од своите домови и раздвоени од своето семејство.

Во изработката на сите релевантни планови и програми за заштита и спасување (како што се *Локални планови за заштита и спасување, Локални програми за справување со кризи и катастрофи, Локални оперативни планови, Планови за ризици и опасности од катастрофи*) неопходно е да се вклучат и жените, како и претставници на други ранливи категории граѓани како би се постигнало во плановите на сеопфатен начин би биле опфатени потребите на различни категории на граѓани и како истите би биле вклучени во развивање и оспособување на системите на заштита на локално ниво. Плановите за заштита и спасување треба да бидат претставени пред сите граѓани на територијата на локалните самоуправи преку постоечкиот систем на месни заедници или на било кој друг начин да се направат достапни за сите граѓани на соодветната општина.

Овој извештај е поделен на два дела. Во првиот дел се прави анализа на законските обврски на општините во однос на законите и подзаконските документи поврзани со Заштита и спасување, управување со кризи и родовата еднаквост, како и анализа на локалните планови во општината Кочани.

Вториот дел од извештајот е посветен на истражување за употребата на противпожарните апарати во основните училишта во општина Кочани и кратка анализа на плановите и буџетите за противпожарна заштита во општината, како сектор каде може да се најдат соодветни информации и да се поврзе со наодите од истражувањето во училиштата.

ДЕЛ I - РОДОВИТЕ ПЕРСПЕКТИВИ ВО ПЛАНОВИТЕ ЗА ЗАШТИТА И СПАСУВАЊЕ И УПРАВУВАЊЕ СО КРИЗИ ВО КОЧАНИ

1. Општините како субјекти во системот за заштита и спасување и управување со кризи на локално ниво

Улогата која ја имаат општините како дел од системот за заштита и спасување и управување со кризи на локално ниво, како и мерките и активностите кои треба да ги преземаат како во нивната секојдневна работа, така и во ситуации на криза, се дефинирани и утврдени во неколку закони и подзаконски акти, кои се подетално анализирани подолу во текстот.

Закон за локална самоуправа

Законот за локална самоуправа¹, во чл 22 ги наведува листата на надлежности на општините каде што во став 1, точка 10 и 11 јасно наведува дека општините имаат надлежност за „спроведување на подготовки и преземање мерки за заштита и спасување на граѓаните и материјалните добра од воени разурнувања, природни непогоди и други несреќи и од последиците предизвикани од нив;“ и се надлежни за вршење на „Противпожарна заштита што ја вршат територијалните противпожарни единици;“.

Закон за управување со кризи

Законот за управување со кризи² во Македонија, кој го уредува системот за управување со

¹ <https://mls.gov.mk/images/laws/zakoni/Zakon%20za%20lokalnata%20samouprava.pdf>

² („Службен весник на Република Македонија“ бр. 29/05, 36/11, 41/14, 104/15, 39/16 и 83/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 215/21) достапен на <https://cuk.gov.mk/wp-content/uploads/2023/06/%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD-%D0%B7%D0%B0-%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%9A%D0%B5-%D1%81%D0%BE-%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%B8-%D0%A1%D0%BB%D1%83%D0%B6%D0%B1%D0%B5%D0%BD-%D0%B2%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%BD%D0%B0-%D0%A0%D0%B5%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%B0-%D0%A1%D0%B5%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B0-%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D1%98%D0%B0-%D0%B1%D1%80.-215-2021-1.pdf>

кризи од аспект на организација и функционирање, одлучување и употреба на ресурсите, комуникацијата, координацијата и соработката, процена на загрозеноста на безбедноста на Републиката, планирањето и финансирањето, како и други прашања сврзани со системот за управувањето со кризи.

Според овој закон, системот за управување со кризи се организира и остварува заради превенција, рано предупредување и справување со кризи кои претставуваат ризик за доброта, здравјето и животот на луѓето и животните, а се настанати од природни непогоди и епидемии или други ризици и опасности кои директно го загрозуваат уставниот поредок и безбедноста на Република Македонија (во натамошниот текст: Републиката) или дел од неа, а за кои не постојат услови за прогласување воена или вонредна состојба.

Според чл 2 од овој Закон, системот за управување со кризи го остваруваат органите на државната управа и органите на државната власт (Собрание, Претседател и Влада), вооружените сили како Армијата на Република Македонија, силите за заштита и спасување и органите на општините и на градот Скопје (во натамошниот текст: општините и градот Скопје). Па оттука, според овој закон кој што е носечка регулатива во областа на управување со кризи во Македонија, општините имаат обврски:

- заради ефикасна превенција и рано предупредување од потенцијална кризна состојба да вршат процена на ризиците и опасностите на локално ниво, да ги утврдуваат потребите и да ги планираат ресурсите. (чл 5); *во случај да не се спроведе оваа одредба, истот закон во чл 54 предвидува прекршок односно глоба глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице во субјектот учесник во системот за управување со кризи (чл. 54)*
- донесуваат програма за ревитализација на општините по елиминирањето на кризата; - ги спроведуваат одлуките на Владата во врска со управување со криза на подрачјето на општините и - одлучуваат за висината на средствата за управување со кризи од буџетот на општините (чл 5)
- имаат обврска во своите акти за организација и систематизација да утврдат работни места за подготвување и извршување на работни задачи во врска со превенција и справување со кризна состојба. (чл 9); *во случај на не утврдување на работни места, согласно законот е предвидена глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице во субјектот учесник во системот за управување со кризи (чл. 54)*
- имаат обврска да учествуваат во обука, вежбовни и други активности за превенција и справување со кризна состојба. (Чл 10)

Според чл 8 од „Уредбата за организирање, планирање и спроведување на обуки и вежби кои се спроведуваат во системот за управување со кризи“³, обуки и вежби може да планираат и реализираат и субјектите кои го остваруваат системот за управување со кризи, што значи дека и општините може да планираат и реализираат ваков вид на обуки и вежби и за реализација на овие активности, од страна на општините како субјекти во системот за управување со кризи се поднесуваат планови кои се разгледуваат и одобруваат од страна на Центарот за управување со кризи.

Уредба за методологијата за изработка на процената на загрозеноста на безбедноста на Република Северна Македонија од сите ризици и опасности, нејзината содржина и структура, начинот на чување и ажурирање, како и определувањето на субјектите во системот на управување со кризи на кои им се доставува целосна или извод од процената

Врз основа за Законот за управување со кризи, Владата на Република Македонија во месец јануари 2011 година, донесува „Уредба за методологијата за изработка на процената на загрозеноста на безбедноста на Република Северна Македонија од сите ризици и опасности, нејзината содржина и структура, начинот на чување и ажурирање, како и определувањето на субјектите во системот на управување со кризи на кои им се доставува целосна или извод од процената“, според која Процената на загрозеноста на подрачјата на општините и на Градот Скопје од сите ризици и опасности се изработува во надлежниот регионален центар за управување со кризи, во три идентични примерока, од кои првиот останува во регионалниот центар, вториот се доставува до Советот на општината/Градот Скопје, а третиот се доставува до Центарот за управување со кризи. (чл 10 и чл 15).

Законот за заштита и спасување

Законот за заштита и спасување⁴, во чл 6, став 1, точка 4 јасно наведува дека општините (покрај другите наведени субјекти во законот) се должни, навремено да ги организираат и преземаат превентивните и оперативните мерки за заштита и спасување од природни непогоди и други несреќи.

Во овој закон е предвидено дека Собранието на МК донесува Национална стратегија за заштита и спасување за временски период од пет години (чл 8), а потоа советите на општините

³ Службен весник на Република Македонија“ бр. 29/05, достапно на <http://demo.cuk.gov.mk/files/Uredba-obuki-vezbi-SUK.pdf>

⁴ <https://dzs.gov.mk/public/storage1/files/phpBtzLY.pdf>

треба да донесат годишна програма за заштита и спасување, која содржи општи нормативни претпоставки за реализирање на националната стратегија за заштита и спасување (чл 9).

Според член 10, заради организирано спроведување на заштитата и спасувањето, учесниците во системот за заштита и спасување, меѓу кои и општините, донесуваат План за заштита и спасување од природни непогоди и други несреќи.

Понатаму во чл. 11, се вели дека Планот за заштита и спасување се изработува врз основа на Процена на загрозеност од природни непогоди и други несреќи. Процената на загрозеност од природни непогоди и други несреќи за подрачјето на општината ја донесува советот на општината. Планот за заштита и спасување од природни непогоди и други несреќи за подрачјето на општината го донесува советот на општината. (чл 13). Пред донесувањето на Планот, носителите на планирањето се должни да ги достават на мислење на Дирекцијата за заштита и спасување која е должна во рок од 30 дена од денот на доставувањето на плановите да даде мислење, кое носителите на планирањето се должни да го вградат во плановите.(чл 14)

Законот за заштита и спасување во посебна глава (чл 34, 35 и 36) ги дефинира надлежностите на единиците на локалната самоуправа, каде што се вели:

„Во остварувањето на заштитата и спасувањето Советот на единицата на локалната самоуправа ги врши следниве работи:

- 1) одлучува за воспоставување на потребна организација за заштита и спасување и за спроведување на мерките за заштита и спасување;
- 2) донесува одлука за формирање на просторни сили за заштита и спасување;
- 3) заради отстранување на последиците од настанатите природни непогоди или и други несреќи, ги утврдува обврските на јавните претпријатија, установи и служби од локален карактер кои тие ги основале во:
 - гаснење на пожари и спасување на луѓе и имот при сообраќајни, техничкотехнолошки и други несреќи;
 - расчистување на локални патишта, улиците и другите инфраструктурни објекти во случај на непроодност поради врнежи од снег, наноси од снег, голомразица, наноси од земја предизвикани од силни врнежи, одрони, лизгање на земјиштето и друго;
 - укажување на прва медицинска помош во случај на појава на зголемен број на заболени и повредени и спречување на ширењето на заразни болести;
 - заштита на животните и растенијата во случај на појава на болести, штетници и други природни непогоди;
- 4) ја следи подготвеноста на единицата на локалната самоуправа за заштита и спасување;
- 5) одлучува за висината на средствата потребни за заштита и спасување од буџетот на единицата на локалната самоуправа;

- 6) одлучува за висината на средствата од буџетот на единицата на локалната самоуправа за надомест на штета од природни непогоди и други несреќи и
- 7) одлучува за распределба на хуманитарна помош наменета за настраданото население во единиците на локалната самоуправа.“

Според член 35, во остварувањето на заштитата и спасувањето на подрачјето на единицата на локалната самоуправа, градоначалникот врши низа на работи наведени експлицитно во овој член. За извршување на стручни работи во врска со надлежностите на единицата на локалната самоуправа во областа на заштитата и спасувањето, градоначалникот назначува одговорно лице за заштита и спасување или формира одделение.

Во Законот за заштита и спасување, е предвидена и посебна глава која се однесува на мерки за заштита и спасување, кои се остваруваат преку организирање на дејства и постапки од превентивен и оперативен карактер и овие мерки се подготвуваат и спроведуваат од страна на Републиката (преку органите на државната управа во областите за кои се основани), единиците на локалната самоуправа, трговските друштва, јавните претпријатија, установите и службите. Како урбанистичко-техничка мерка за заштита и спасување, меѓу другите, е и засолнувањето, каде што „единиците на локалната самоуправа имаат обврска да градат јавни засолништа со кои ќе ги задоволат потребните капацитети за засолнување на луѓето, материјалните добра и културното наследство на своето подрачје.“ (чл.64)

Како дел од предвидените мерки кои единиците на локалната самоуправа, заедно со другите субјекти во системот за управување со кризи на локално ниво, „се должни да имаат и соодветни уреди и инсталации за заштита од пожари, друга противпожарна опрема, средства за гаснење на пожари и противпожарни апарати, според пропишани стандарди“ (чл. 69).

Понатаму во член 94, каде што се дефинирани силите за заштита и спасување и нивната улога, стои дека Републичките сили за заштита и спасување се формираат за дејствување во подрачјата на определен број на општини, кои според своите природно географски карактеристики претставуваат заокружена целина и истите ги формира Републиката, додека пак „просторните сили за заштита и спасување се формираат за дејствување на подрачјето на општината, а ги формираат единиците на локалната самоуправа, трговските друштва, јавните претпријатија, установите и службите. Видот, големината и организирањето на силите за заштита и спасување со уредба ги уредува Владата.“

Законот за заштита и спасување има и посебна глава која се однесува на начинот на финансирање на заштитата и спасувањето, каде што јасно е наведено дека „Финансиските средства

за единиците на локалната самоуправа за потребите на заштитата и спасувањето се обезбедуваат од нивните средства во согласност со закон.“ (чл. 123)

Методологија за проценка на опасности (Методологијата за содржината и начинот на проценување на опасностите и планирањето на заштитата и спасувањето)

Врз основа на Законот за заштита и спасување, Владата на Република Македонија, има донесено „Методологија за содржината и начинот на проценување на опасностите и планирањето на заштитата и спасувањето“ која е наменета за сите учесници во системот за заштита и спасување, што значи и за единиците на локалната самоуправа. Со оваа методологија се утврдува содржината и начинот на проценување на опасностите и планирањето на заштитата и спасувањето во случај на природни непогоди, епидемии, епизоотии, епифитотии и други несреќи.

Подолу се издвоени неколку планови кои согласно оваа методологија, е потребно да ги имаат општините во републиката:

- *План за заштита и спасување од пожари (точка 7) кој подразбира подготовки и спроведување превентивни мерки за попречување на избивањето пожари како и подготовки и спроведување мерки за гасење на пожарите и санација на последиците од пожарите. Планирањето на заштитата и спасувањето од пожари од страна на единиците на локалната самоуправа и сите други субјекти кои се учесници во системот за заштита и спасување подразбира: организирање и подготовка на силите за гасење на пожарите, организирање на набљудувањето и известување за појавите на пожар, гасење и локализирање на пожарите, спасување на луѓето и материјалните добра од објектите и подрачјата загрозени со пожари.*

Планот за заштита и спасување од пожари треба да содржи: - потсетник за употреба на Планот за заштита и спасување од пожари; - организација на превентивните мерки за заштита од пожари во стамбени, деловни и други објекти; - преглед на потенцијалните зони на пожари (шумски површини, магацини и склади на стопанските, воени и други институции, запаливи објекти и слично); - преглед на единиците за заштита од пожари и противпожарните друштва со планот за употреба на истите по реони и објекти; - преглед на формациските и прирачни средства за гасење пожари кај трговските друштва, јавни претпријатија, установи и служби и куќните совети; - шеми на запаливите објекти, противпожарните правци и водни станици со упатство за употреба и приоритети.

- *План за заштита од неексплодирани убојни средства (точка 8) поточно единиците на локалната самоуправа ги планираат мерките за обележување на опасните зони и начинот за санација и известување за опасностите.*

- *План за асанација на терен (точка 12)*
- *План за заштита на животната средина и природата (точка 13)*

Уредба за спроведување на мерката за заштита и спасување – евакуација на населението⁵

Според оваа Уредба, планирањето и подготвувањето на активностите за спроведување на евакуација на населението се врши од страна на органите на државната управа и органите на единиците на локална самоуправа, јавните претпријатија, установи, служби и трговски друштва. Па така, субјектите кои ја спроведуваат евакуацијата на населението треба да предвидат: - евиденција на населението кое подлежи на евакуација според населбите и утврдените критериуми; - начин на спроведување на евакуацијата (собирни места, правци на движење, број и вид на превозни средства, број и вид на екипи за логистичка поддршка, потребни материјални ресурси и др.); - број и вид на објекти предвидени за сместување на евакуираното население; - преглед на учесниците во спроведувањето на евакуацијата; - вид, количина и начин на обезбедување на потребните материјални ресурси за евакуираното население со утврдени временски рокови; - можности за снабдување со храна, вода, електрична енергија, комуникациски врски и друго во населбите во кои е сместено евакуираното население; - проверка и сервисирање на обезбедените материјални ресурси; - склучување на потребни договори; - пополнување на силите за заштита и спасување кои учествуваат во спроведувањето на евакуацијата со персонал и материјални ресурси; - и едукација, обука и вежби со задолжените субјекти, силите за заштита и спасување и населението.

Пред донесувањето на евакуационите планови, носителите на планирањето, во нашата анализа тоа се единиците на локалните самоуправи, се должни плановите да го доставата на мислење на Дирекцијата за заштита и спасување.

2. Родовата перспектива во планирање и управување со итни и кризни ситуации на локално ниво

2.1. Обврски за вклучување на родовата перспектива во локалните планови за заштита и спасување и управување со кризи и кризни ситуации

Согласно Законот за еднакви можности на жените и мажите⁶, воспоставувањето на еднаквите можности и еднаквиот третман на жените и мажите, е грижа на целото општество,

⁵ Службен весник на РМ, бр. 101 од 27.07.2010 година

⁶ Службен весник број 201 од 16.11.2015 година

односно на сите субјекти во јавниот и приватниот сектор и претставува отстранување на пречките и создавање услови за остварување на потполна еднаквост меѓу жените и мажите. Согласно Законот, еднакви можности на жените и мажите е промовирање на начелото за воведување еднакво учество на жените и мажите во сите области од јавниот и приватниот сектор, еднаков статус и третман во остварувањето на сите права и во развојот на нивните индивидуални потенцијали преку кои тие придонесуваат во општествениот развој, како и еднакви придобивки од резултатите произлезени од тој развој.

Единиците на локалната самоуправа за постигнување на целите на Законот, во рамките на своите надлежности⁷ се должни да го почитуваат принципот на еднакви можности и да ги промовираат и унапредуваат еднаквите можности на жените и мажите преку превземање на основни и посебни мерки и да изработуваат годишен план во кој ќе ги утврдат основните и посебните мерки. Единиците на локалната самоуправа се должни во рамките на своите стратешки планови и буџети да го инкорпорираат принципот на еднакви можности на жените и мажите; да ги следат ефектите и влијанието на нивните програми врз жените и мажите и да известуваат во рамките на своите годишни извештаи и да учествуваат во подготвувањето на Стратегијата за родова еднаквост во делот кој се однесува на единиците на локалната самоуправа.

Стратегијата за родова еднаквост 2022-2027 година е основен стратешки документ на Република Северна Македонија со кој се воспоставува сеопфатна рамка за понатамошни активности во насока на унапредување на родовата еднаквост и зајакнување на жените. Визија на Стратегијата е постигнување родова еднаквост во општество во кое жените и мажите, девојчињата и момчињата, имаат еднакви права, пристап до ресурси, можности и заштита во сите сфери на животот, како услов за целокупен и одржлив економски, демографски, социјален развој и напредок на земјата, односно општество во кое жените и мажите ќе ги имаат истите привилегии и одговорности кои ќе ги остваруваат во вистинско заедничко партнерство. Стратегијата се заснова на принципите на законитост, јавност, транспарентност, одговорност, отчетност и меѓу секторска соработка.

2.2. Родова интеграција и родово одговорно буџетирање

2.2.1. Родова интеграција

Во 1995 год на Четвртата светска конференција на Обединетите нации за жените одржана во Пекинг, разработена е стратегија за третирање на родовата рамноправност како општествено прашање. Со интеграцијата на родовиот аспект во јавниот живот родовата рамноправност

⁷ Каде што спаѓаат и областите Заштита и спасување и Противпожарна заштита (утврдени и во буџетскиот циркулар)

станува дел од јавната политика и родовите прашања влегуваат во политичкиот дискурс.

Gender mainstreaming или родова интеграција претставува интегрирање на родовата перспектива во секоја фаза на процесот на градење, донесување, спроведување, следење и евалуација на политики – притоа, имајќи го предвид промовирањето и унапредувањето на еднаквоста меѓу жените и мажите.

Родовата интеграција вклучува **идентификување на потребата од промена** во агендата на сите политики, програми, активности и се спроведува преку:

- Анализирање на постојната ситуација
- Идентификување на нееднаквостите
- Развивање на политики кои имаат за цел да ги редуцираат овие нееднаквости

Се применува во секоја област, на секое ниво, во секоја политика, програма или проектна активност.

Вклучување на жените во политиките на управување со катастрофи и препознавање на ризици има за цел пред сè, подобрување на општата положба на жените во средината во која живеат преку ангажирање на нивните капацитети и вештини **пред, во текот и после опасностите/кризите**, како и нивно вклучување при изработка на **документите од областа на заштитата, спасувањето и управувањето со кризи** вклучувајќи ги следните фази: **превенција, подготвеност, одговор, закрепнување и обнова**. Природните катастрофи носат негативни последици за целата заедница, но нивниот досег кога се во прашање жените и останатите ранливи категории на граѓани се многу поголеми. Во кризни ситуации се зголемува степенот на ранливост на жените и тие често стануваат жртви на семејно и сексуално насилство, жртви на трговија со луѓе и други облици на експлоатација особено кога се надвор од своите домови и раздвоени од своето семејство. Особено во ризична и тешка положба се наоѓаат младите жени, жените носители на еднородителски семејства, жени со мали деца, стари жени и жени со инвалидитет. Кога на ова ќе се додаде и товарот во одржување на одредени животни релации во кризни ситуации, што најчесто паѓа на жените и ја зголемува нивната одговорност за грижа за другите членови на семејството што дополнително ја влошува положбата на жената и влијае на степенот на нејзина ранливост.

Иако кризните ситуации допринесуваат за поголема ранливост на женскиот дел на популацијата, жените не треба да ги третираме само како жртви, туку треба и да ги препознаеме нивните потенцијали, затоа што тие се носители на клучни капацитети во изградување на заедницата. Од тој аспект, е навистина значајно жените да се вклучат во креирање на јавни

политики на сите нивоа и на тој начин да се обезбеди еднакво учество на сите категории на популацијата во сите процеси во општественото живеење. Креаторите на јавните политики треба да ги препознаат специфичните потреби на жените и да го уважат фактот дека жените учествуваат во важни аспекти на животот и дека нивната улога во планирање, одлучување и санирање на последиците од природни катастрофи е огромна.

Главни прашања за родова интеграција во политиките

- Дали потребите на жените и мажите, девојчињата и момчињата се препознаени и земени во предвид?
- Дали жените и мажите, девојчињата и момчињата подеднакво ги носат одлуките?
- Дали жените и мажите, девојчињата и момчињата имаат еднаков пристап до ресурсите? Контрола врз ресурсите?
- Дали жените и мажите, девојчињата и момчињата подеднакво имаат корист од ресурсите?

Родовата интеграција ги почитува разликите помеѓу жените и мажите (го вклучува и принципот на **интерсекционалност**, односно не се зема предвид само родот/полот туку и расната, класната, етничката и верската припадност, возраста, попреченост итн)

2.2.2. Родово одговорно буџетирање

Буџетот е најважниот инструмент за спроведување на владините политики и програми и во таа смисла е најмоќната алатка во трансформацијата на општеството која може да одговори на потребите на различните групи граѓани (жени, мажи, девојки, момчиња, возрасни лица, лица со посебни потреби, лица под социјален ризик и сл). Буџетот ги засега мажите и жените на различни начини, одразувајќи ја распределбата на моќта донесување на одлуки во општеството, социјално-економските диспаритети и различните социјални улоги кои ги имаат мажите и жените.

Родово одговорното буџетирање го разгледува буџетот од поинаква перспектива и подразбира креаторите на политики, во рамките на своите надлежности, да ја вклучат родовата перспектива во креирањето политики, стратешки планови и буџети, и да ги следат ефектите од нив, односно да ги земат предвид разликите во социо-економскиот и политичкиот статус на жените и мажите.

РОБ не се однесува на делење на државните пари 50-50 меѓу мажите и момчињата од една страна, и жените и девојките од друга страна. Едноставната поделба 50-50 може да изгледа иста, но често не е праведна ниту фер. Наместо тоа, со РОБ се разгледува целиот буџет од родова перспектива за да се процени како тој ќе одговори на различните потреби на жените и мажите, девојчињата и момчињата, и различните групи жени и мажи, момчиња и девојчиња. РОБ ги зема

предвид родово специфичните предизвици и различни пречки со кои се соочуваат мажите и жените кога пристапуваат на пазарот на трудот, во јавното здравство, социјалните услуги и процесите на одлучување, како и за признавање на придонесот што жените го прават за економијата преку својот неплатен труд (грижа за семејството, нега и грижа на болни и немоќни членови на семејството, таканаречената економија на нега и грижа), а што треба да се гледа како суштински фактор во креирањето и спроведувањето на политиките.

Примената на родово одговорното буџетирање ја подига свеста на различните чинители за родовите прашања и за родовото влијание врз буџетот и политиките. Тоа доведува до поголема одговорност на владата, а буџетите и политиките се адаптираат кон реалните потреби на жените и мажите, што води кон унапредување на родовата рамноправност во општеството.

3- Преглед на планови за заштита у спасување и управување со кризи од ровова перспектива на ниво на општина согласно законските обврски

Локалната самоуправа на општина Берово на 08.06.2023 има донесено План за заштита и спасување од природни непогоди и други несреќи. Советот на општината одлуката за донесување на овој план ја усвојува врз основа на член 5 од Законот за управување со кризи⁸, член 13 став 1 од Законот за заштита и спасување⁹ како и Методологијата за содржината и начинот на проценување на опасностите и планирање за заштитата и спасувањето спасувањето¹⁰.

Овој план опфаќа:

- Процена на загрозеност од природни непогоди и други несреќи
- План за заштита и спасување од природни непогоди и други несреќи кој содржи:
- План за евакуација
- План за заштита и спасување од пожари
- План за прва медицинска помош
- Преглед на силите за заштита и спасување (припадници и МТС)
- Дневник за активностите во заштитата и спасувањето
- Работни карти за следење на состојбата

Процена на загрозеност од природни непогоди и други несреќи

⁸ („Службен весник на Република Македонија“ бр. 29/05, 36/11, 41/14, 104/15, 39/16 и 83/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 215/21

⁹ („Службен весник на Република Македонија“ бр. 36/04, 49/04, 86/08, 124/10, 18/11, 41/14, 129/15, 71/16, 106/16 и 83/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.215/21

¹⁰ Службен весник на Република Македонија“ Бр.76/06

Начинот на проценување на опасностите во случај на природни непогоди, епидемии и други несреќи се заснива на реални процени на можната загрозеност на вработените, објектите и инфраструктурата при што се поаѓа од најтешките варијанти и можни предвидувања за природни непогоди епидемии и други несреќи, можностите за примена на мерките за заштита, расположивите сили за спасување на вработените и материјалните добра, како и отстранување на последиците од природните непогоди, епидемии и други несреќи.

Во проценката на загрозеност од природни непогоди и други несреќи, општината ги има согледано следните видовите на загрозеност: загрозеност од земјотреси и урнатини; од снежни навали, лавини и луњи; од пожари и експлозии; од епидемии на заразни заболувања; од поплави и уривање на високи брани.

Загрозеност од земјотреси, урнатини

Територијата на општина Берово не спаѓа во загрозените подрачја од земјотреси и не се предвидуваат земјотреси со разорни ефекти но можни се тектонски движења со помал интензитет. Според Сеизмолошкиот Завод Скопје и Геолошката карта, градот Берово е лоциран на (карпест предел) од (палеозојски карпи) со структури како антиклинориуми и синклинориуми кои припаѓаат на родопската зона. За ова подрачје со посебно внимание треба да се гледа кон скопското сеизмичко подрачје поради неговата близина од 150км со најголем случен земјотрес на 26 јули 1963 со магнитуда од 6,1 Mw на длабочина од 6 км бидејќи протегањето на сеизмоактивниот фактор е во правец североисток-југозапад на кој се можни афтоктони движења.

На подрачјето на општината нема сеизмички жаришта, но се пренесуваат од соседните жаришта. Според скалата на МЦС (Меркали-Цанцани-Свеберг) на подрачјето на општината се можни земјотреси од прв до четврт степен што не значи дека не се можни земјотреси од петти степен па и поголеми.

Загрозеност од снежни навали, лавини и луњи

Снежните навали, лавини и луњи, како природни мететролошки појави во зимскиот период предизвикуваат различни пореметувања на секојдневните активности на граѓаните и вработените во општината. Овие природни непогоди би предизвикале отежнато одвивање на локалниот сообраќај, физичко отежнување на надземните водови и преносната електрична мрежа, а со тоа и отежнато извршување на дејноста и секојдневните обврски на ЕЛС Берово.

Според статистичките податоци просечниот број на денови со снежна наметка во општина Берово изнесува 20-40 дена во зимскиот период, снежни врнежи кои би можеле да предизвикаат големи наноси од снег, а со тоа и затрупување на улиците и главните комуникации, а посебно потесниот центар на градот.

Иако основна задача за расчистување од снежни навали Општина Берово ја доделува на ЈПКР-Услуга „Берово“, кое располага со потребна механизација и средства сепак обврска на

општината е да го очисти природниот пат и да се поврзе со главната сообраќајница.

Загрозеност од поплави и уривање на високи брани

Проценка на загрозеност од дејство на поплавите на територијата на Општина Берово е резултат на географско-топографските карактеристики на самата Општина, хидролошката состојба на Беровско езеро, реките, притоците и каналите во градот, климатските особености и нивните нагли промени и нагло топење на снегот на планините и не представуваат поголема опасност за на општина Берово.

Највисок степен на ризик има за с. Ратево кое е прво на удар при пукање и хаварија на лачната бетонска брана на Беровско езеро. Опасност од поплава постои при поројни врнежи, неисчистени и затнати природни водотеци и канали како и неисправност на канализациона и хидрантската мрежа, неисправност на вентилите, пукање на хидрантската инсталација, затнување на одводните шахти и канали.

Подолу во проценката ги има разгледано потребите и можностите за организација во општината и раководење со заштита и спасување, па така општината има формирано Штаб за заштита и спасување како и универзална единица и единица за провивпожарна заштита. Овој документ се завршува со потточки кои се однесуваат на оспособеноста на самата општина како и на вработените за заштита и спасување.

Родова перспектива:

Она што можеме да го согледаме е дека општината при подготвувањето на проценката не ја има земено во предвид родовата компонента и како овие природни непогоди и други несреќи би се одразиле на жените, која е нивата улога во превенцијата и сл. Отсуството на родовата компонента е особено видливо во следниве делови:

- Па така во точката 2, која се однесува на „Влијание на несреќите и непогодите во обавувањето на дејноста“, е наведено дека „Појавата на епидемии на заразни болести може да предизвика намалување на бројот на вработените во поедини ситуации поради претпазливост,...“, притоа не е определено која група на вработени ќе бидат тоа, дали ќе имаат предност лица со одредени заболувања, лица со одредени попречености, жени или пак друга категорија на запослени.
- Во делот кој се однесува на бројот на вработени и нивната структура исто така не е запазена родовата и старосна дисегрегација на податоци, односно не е наведено колку од вработените се мажи, а колку жени, на која возраст се, дали има лица со одредени попречености и сл., и дали можеби на некоја од овие категории на вработени би им била потребна поголема поддршка во случај на настанување на некоја несреќа или природна непогода.

- Во точката 3) која се однесува на загрозеност од пожари и експлозии, е наведено дека сите вработени се оспособуваат за брзо и ефикасно локализирање на пожар и спречување на негово ширење, но изостанува колку жени се обучени, дали има доволно ПП апарати со соодветна тежина кои би ги користеле и жените и сл.
- Во истата точка е дека во случај на пожар, последиците од пожар би се одразиле по целокупното работење на општина Берово бидејќи би се уништила целокупната архива и сметководство, компјутерската мрежа, инвентарот односно сите документи и податоци за општината со кои располагаат, сепак иако се идентификувани последиците, не е наведено дали имаат одредени алтернативни планови како би ги заштитиле податоците, дали би се чувале во огноотпорни сефови/плакари или би се правела електронска архива и сл.
- Во точка 4) Загрозеност од епидемии на заразни заболувања е наведено дека општината константно и постојано презема одредени мерки за здравствена заштита и редовни систематски прегледи и следење и евиденција на здравствена состојба на вработените. Тука отсуствува дали се предвидени и специфични прегледи за жените односно гинеколошки прегледи.
- Исто така Општина Берово има формирано и Штаб за заштита и спасување како и универзална единица и единица за провивпожарна заштита. Во овој дел од родов аспект, недостасува составот на Штабот за заштита и спасување, дали има жени, колку е нивниот број, која е нивната улога, односно дали имаат позиција каде имаат одлучувачка моќ и сл.
- Исто така во делот каде што е наведено дека раководењето со ЗС во установата ќе се одвива преку раководните структури и надлежните за безбедност и здравје при работа, отсуствува колку од надлежните за безбедност и здравје при работа се жени и колку при носењето на одлуките се земаат предвид специфичности кои се поврзани со женското здравје и биолошките карактеристики на жените и соодветно на мажите.
- Во овој документ е исто така наведено дека вработените имаат поминато обука како теоретска така и практична од областа на прва помош, евакуација и заштита и спасување, но повторно отсуствува родова и старосна поделба на податоци со цел да се има појасна слика.
- Во делот на оспособеност на вработените во општината за заштита и спасување, наведено е дека има обучено вработени од областа Противпожарна заштита од стручна и овластена

установа и тоа со предавања и практична обука за употреба на противпожарните апарати и хидранти. Исто така има обучено и лица за пружање прва медицинска помош и лица за вршење на евакуација и спасување. И во овој дел не е видлива родовата компонента односно отсуствува колку жени се обучени, за кој дел од заштитата и спасувањето, колку противпожарни апарати ила и која килажа и сл.

План за заштита и спасување од природни непогоди и други несреќи

Планот за заштита и спасување од природни непогоди и други несреќи содржи три плана, и тоа: - План за евакуација; - План за заштита и спасување од пожари; - План за прва медицинска помош. Сите три плана содржат превентивни и оперативни мерки за заштита и спасување. Плановите се изработени согласно член 8 од Законот за Управување со кризи, Законот за заштита и спасување и Законот за безбедност и здравје при работа¹¹.

Важно е да се напомене дека во содржината на Планот за заштита и спасување од природни непогоди и други несреќи е наведено дека има и неколку посебни документи (и тоа: -Преглед на силите за заштита и спасување (припадници и МТС); -Дневник за активностите во заштитата и спасувањето; -Работни карти за следење на состојбата) истите ги нема односно не се достапни во документот, а оние што ги има се нецелосни, односно отсуствуваат информации.

Родова перспектива:

При разгледувањето на овој План за заштита и спасување од природни непогоди и други несреќи, пропратен со погоре наброените планови, се наметнуваат неколку прашања како од безбедносен аспект односно од аспект на заштита и спасување така и од аспект на родова перспектива.

- Во воведниот дел на Планот за евакуација е наведено дека истиот го изработува Одделението за комунални дејности и заштита на животната средина, се наведува лице кое е задолжено за чување и спроведување на планот и е наведено кој има пристап до истиот. Иако подолу во планот е наведено дека е предвидено вработените да се запознаат со постапката за евакуација, се наметнува прашањето дали сите вработените се запознати со целокупниот План за евакуација да имаат целосна слика односно дали е извршена презентација на планот на вработените, дали ја знаат својата улога и како да постапуваат.
- Во делот кој се однесува на проодноста на Патиштата за евакуација каде стои дека се одржуваат секогаш проодни и во нивна близина се забранува складирање на лесно запаливи материјали, се наметнува прашање дали некој го контролира тоа и колку често.

¹¹ (Сл. Весник на РМ бр. 92/07).

- Во превентивните мерки во Планот за евакуација е предвидена обука на одреден број на работници за евакуација и спасување (по еден на 20 вработени) согласно Законот за безбедност и здравје при работа. Тука е пожелно да се наведе како се селектираат вработените кои ќе бидат обучени, дали сите во општинската администрација знаат кои се тие вработени, колку се на број, мажи и жени, и старосна структура.
- Во Планот за заштита и спасување од пожари во оперативните активности и мерки за време на траење на опасноста-пожарот, предвидено е вработените кои ќе се затечат на местото на пожарот веднаш да пристапат кон гасење на пожарот со ПП апарати, хидранти и други формациски и прирачни средства (песок, земја, кебиња...) како и да го прекинат доводот на струја (лавна склопка, трафостаница), а за извршител е предвидено да биде било кој од редот на вработените. Ни се наметнува за размислување дали вработените, и жените, се информирани како би требало да постапат во случај на пожар односно дали занаат каде е главната склопка и како се прекинува доводот на струја? Дали апаратите се пристапни и лесно може да се оперира со нив? Колку жени вработени се запознаени со овие работи и можат да ги обавуваат?
- Подолу во оперативните активности и мерки е предвидено и укажување прва медицинска помош на повредени, изгорени и затруени со чад и преземање натамошна постапка за нивно згрижување во здравствени установи, а како извршители се вработените. Во текстот не е наведено дали некаде има противпожарни маски – портабл маски кои би требале да ги имаат лицата задолжени за евакуација на пример?
- Важно е да се напомене дека кај предвидените обуки за вработените, освен родовата и возрасната структурата на вработените кои учествуваат во сите погоре наведени обуки, важно е да се нагласи дали се проверуваат вработените и колку често колку од превентивните и оперативните мерки и активности знаат и се во состојба да ги примернуваат

Оперативен план за заштита и одбрана од поплави за општина Берово

Општината Берово има усвоено детален Оперативен план за заштита и одбрана од поплави за општина Берово кој се однесува не само на општинската зграда туку на целата територија на општината. Овој план е донесен во март 2015 година и содржи детална анализа на природните карактеристики на општината, детална процена на опасност од поплави и мерки за заштита од

поплави. Овој документ има и 16 прилози кои опфаќаат корисни информации.

Програма за заштита од штетно дејство на водите

Во месец ноември 2022 година, Советот на општина Берово, донесува Програма за заштита од штетно дејство на водите, поточно Општински Акционен план за чистење на природни водотеци и речни корита во сливот на река Брегалница за 2023 година.

ПРОЦЕНА НА ОПАСНОСТ ОД ПОПЛАВИ

1.1. Истражување за случени поплави на подрачјето на општина Берово

Анализите на податоците покажуваат дека подрачјето на општина Берово во минатото не било зафатено од поплави кои предизвикале загуби на живот или предизвикале повреди на лица. Во минатото најчесто се поплавувало земјиштето покрај течението на реката Брегалница. Податоците за настанатите поплави на подрачјето на општина Берово се земени од ИНДОК базата на РЦУК Берово, дневните извештаи на РЦУК Берово и книгата за дежурство на РЦУК Берово.

1.2. Определувањена потенцијалните извори на загрозување на безбедноста при појава на поплави

Подрачјето на општина Берово располага со богат хидрографски потенцијал сочинет од сливот на реката Брегалница која е главен реципиент за прифаќање на површинските води од Малешевскиот и Пијанечкиот регион, односно во неа се влеваат сите помали реки и водотеци од овој регион. Територијата на општината припаѓа на два различни слива и тоа на Брегалница и Струма. Поголеми притоки на Брегалница се: Пехчевска, Ратевска, Умленска, Каменичка и Џаволов дол, кои гравитираат на север кон малешевската котлина. Циронска река е притока на реката Струма. Мали делови од сливното подрачје припаѓаат на реката Осојница, која тече кон Кочанско поле. Безгаштевска река тече на југ кон Струмичко поле и Платија во југозападниот дел на подрачјето.

Главни причинители за појава на поплави се:

- Обилни врнежи од дожд
- Нагло топење на снег
- Неисчистени речни корита и канали
- Излевање на води од речни корита и канали заради неуреденост на истите
- Неапсорбирање на атмосферската вода во канализацијата во градот Според извршените анализи подрачјето на општината Берово може да биде изложено на поплави од:

- Поплави од излевање на реки
- Поплави од интензивни врнежи од дожд

1.3. Проценување на веројатноста за појава на поплави

Поплавите како природна непогода го погодуваат и подрачјето на општина Берово, меѓутоа заради одредени хидрографски и географски карактеристики на ова подрачје истите не можат да бидат од големи размери и како природна непогода не претставува голема опасност за загрозување на луѓето и материјалните средства. Исто така ридско планинскиот амбиент на општината овозможува формирање на поголем број планински водотеци, со мали сливни површини и кратки должини кои во текот на летниот период пресушуваат.

Реката Брегалница на подрачјето на општината Берово со своето течение го дели градот Берово на два дела. При обилни врнежи од дожд како главен реципиент реката го зголемува водостојот и постои веројатност од поплавување на земјоделско земјиште во атарите на селата Владимирово, Мачево, Смојмирово, како и Митрашинци, а може да дојде и до однесување на дел од земјоделската површина поради честото меандрирање на коритото на реката. Поголемиот дел од текот на реката низ градот е регулиран. При зголемување на водостојот на реката постои веројатност да бидат загрозувани домовите на почеток на градот од десната страна и куќи од левата страна на течението на реката кои се во нејзина непосредна близина и се наоѓаат покрај делот од коритото на реката кој не е регулиран.

МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА ОД ПОПЛАВИ

Превентивни мерки

Превентивните мерки ги вклучуваат сите мерки и дејствија превземени за да се спречи појава на поплави и ублажување на последиците од нивните дејства. Заради спречување на негативните ефекти од излевање на водотеците при зголемен водостој се спроведуваат превентивни мерки, за заштита од поплави и тоа:

- Навремено чистење на речните корита;
- Регулација на речните корита и поројници и одржување на регулираните делови од речните корита и поројници
- Изградба на заштитни насипи на речните корита, особено на местата каде се евидентирани чести излевања;
- Одржување на отворените канали за одвод и атмосферските води во градот.
- Запознавање на населението за опасностите од појава на поплави нивно обучување и оспособување за превземање на мерки и постапки за заштита и евакуација во тие услови.
- Пополнување, обучување, оспособување на единици за заштита од поплави и тимовите за брз

одговор;

- Контрола на системот за водоснабдување од загадување
- Градење инфраструктура отпорна на протекување
- Чистење на седиментацијата, градење на насипи.
- Развивање свесност за рамничарските делови дека се подложни на поплави.
- Градење куќи со цел да бидат отпорни на поплави (со водоотпорни материјали, силни темели).
Во заштитни работи исто спаѓаат и пошумување, чистење на вегетација, затревување, подигање на вештачки ливади, мелиорација и друго.

Родова перспектива:

При разгледувањето на Мерките за заштита од поплави недостасува делот дека посебно внимание ќе се обрати во тимовите кои ќе се обучуваат за брз одговор да бидат вклучени и жени. Заради родовите улоги, жените повеќе време поминуваат во домашни услови и потребни се дополнителни обуку за жените што можат да направат во услови на поплави за спасување на децата, постарите како и на животните.

ДЕЛ II- ПРОТИВПОЖАРНА ЗАШТИТА

II-1. Ситуација со противпожарната заштита

Со Законот за пожарникарството се уредува формирањето, организирањето и дејствувањето на противпожарните единици, доброволните противпожарни здруженија, гаснењето на пожарите, како и условите за производство, ставање во употреба и одржување на уредите, опремата и средствата за гасење на пожари. Заради гаснење на пожари, спасување на животот на граѓаните и заштита на имотот загрозени од пожари и експлозии, укажување на техничка помош при незгоди и опасни ситуации, како и извршување на други работи при несреќи и непогоди, се формираат противпожарни единици.

1.1. Противпожарна заштита во општина Берово

Согласно член 5 став 3 од Законот за пожарникарството, Општина Берово формира Територијална противпожарна единица, која ја покрива и територијата на Општина Пехчево. Единицата покрива 974 км² со опфатени околу 15 000 жители во две градски и 14 селски населби. Единицата во 2014 година брои 15 пожарникари, од кои:

- 6 пожарникари спасители

- 3 пожарникари - возачи на специјално возило
- 2 пожарникари - водачи на група
- 4 пожарникари - командир на одделение

Противпожарната единица е организирана и опремена со соодветна, меѓутоа дел е дотраена техничка опрема и дотраени средства за гаснење на пожари, како и за извршување на другите задачи во рамките на надлежноста. Во иднина, Општината треба да има во предвид дека се работи за потрошен материјал и да обезбеди нова колективна опрема, како и нови технички средства за гаснење на пожари, со цел ефикасно и ефективно извршување на работните цели и задачи на единицата. Противпожарната единица е должна да презема мерки за гаснење на пожарот, односно отстранување на непосредната опасност за настанување на пожар, веднаш по дознавањето за настанатиот пожар или опасност за настанување на пожар. Покрај гаснењето на пожарите ТППЕ учествува и во вршењето на технички интервенции во рамките на своите можности за која цел се спроведува и соодветна обука на вработените. Единицата учествува во давање помош при елементарни непогоди и други ситуации. За сите поголеми и покарактеристични интервенции се доставува посебна информација до градоначаникот на Општина Берово.

ТППЕ Берово има интензивна соработка со ЈП Македонски Шуми Берово, ЈКПР „УСЛУГА“ Берово, Водостопанство Берово, ЕВН Македонија, Дирекција за заштита и спасување Подрачно Одделение Берово, Центар за управување со кризи Берово, ОВР Берово и Граничната и Шумската полиција, со цел спречување на настанување на поголеми штетни последици по граѓаните и материјалните добра во Општината.

Со вршењето на редовни контроли командирот има постојан увид во однесувањето, изгледот и работната дисциплина на вработените при извршувањето на работните задачи. Проверката на возилата задолжително ја прави секоја смена.

Ажурирањето на планот за мобилизација и на картотеката на улици и објекти како и хидрантската мрежа се врши постојано од страна на командирот на ТППЕ.

Работното време во ТППЕ Берово е организирано во 24 часовно дежурство на смени од по 12 часа. Единицата располага со 2 авто-цистерни ФАП 14/14 и ФАП 1921 со носивост од 7.000 l вода, 1 теренско возило Бремач со носивост од 2.000 l вода, една автоцистерна ФОРД ТРАК со носивост од 6000 l вода и 1 теренско возило Опел Фронтера. Редовно се одржуваат контакти со противпожарните единици од соседните општини за поголема соработка на сите нивоа од противпожарната заштита.

Заради поуспешно обавување на поставените работни задачи во текот на 2024 предвидени се повеќе вежбовни активности на ТППЕ Берово. Во текот на 2024 ќе бидат организирани 6 поголеми вежби со учество на целата единица и 12 помали вежби кои ќе бидат спроведувани во кругот на ТППЕ Берово. Заради подобрување на моторните способности редовно се обавуваат тренинг возења и користење на опремата која ја поседува единицата. За исправноста на опремата која ја поседува ТППЕ Берово се врши редовна контрола од страна на овластени лица од Дирекција за заштита и спасување, за што се изготвува записник. Согласно важечките стандарди (ISO 9001:2015) за тековното работење на ТППЕ се води пропишана евиденција и се изготвува годишната програма на единицата.

Симулациски вежби се случуваат повеќе пати во текот на годината, помали и поголеми, во помалите учествуваат Пожарникарите од ТППЕ и ученици, додека во поголемите вклучуваме екипи и на ОВР Берово и екипа на итната медицинска помош. Со обуки за пожарникарите започнале во 2023 година, а продолжиле и оваа година, кога нивни пожарникари се обучуваат во Словенија, а преку проект од прекугранична соработка, минатата година 2023 извршена е и обука на волонтери.

Годишниот буџет на Противпожарната единица за 2024 изнесува 2.119.500,00 од кои 450.000 се за заштитни униформи и чевли, 240.000,00 за нови дишни апарати. 740.000,00 се за поправка и тековно одржување на возилата. Нема предвидено средства за обуки.

Општина Берово има посебен Општински Акционен план за чистење на природни водотеци и речни корита во сливот на река Брегалница за 2024 година со вкупна вредност од 500.000,00 МКД од програма J2- одведување и пречистување на отпадни води.

II.2 Резултати од истражување спроведено во основните училишта во Берово

Имајќи ја во предвид големата улога и значење која ја има противпожарната опрема и знаењето/искуството кое е пожелно да го имаат жените и мажите во управување со истата поточно со противпожарните апарати, како и разбирањето во однос на противпожарната опрема, спроведивме анкета во основните училиштата во општина Берово. Само како напомена оваа анкета беше спроведена во уште две други општини кои се вклучени во проектот, Кавадарци и Кочани. Целта на оваа анкета беше да согледаме дали вработените жени и мажи во училиштата имаат поминато обука и стекнато знаење како да управуваат со противпожарни апарати (ППА), дали има разлика меѓу нивните знаења и искуства, какви се нивните ставови за овие прашања, дали имаат одредени очекувања од страна на надлежните институции во врска со овие прашања и сл.

Беа направени два анкетни прашалници, еден за вработените во училиштата и еден за членовите на Советите на родители во училиштата. Анкетата беше спроведена со помош и поддршка на општината која ги контактираше училиштата што се под нејзина надлежност и им ги сподели прашалниците.

Резултатите од оваа студија може да се користат како податоци за да се утврдат мерки за подобрување на знаењето на вработените жени и мажи за безбедност од пожари и користење на противпожарна опрема/заштита како и воспоставување на соодветни обуки и планови за управување со пожари други итни ситуации.

Вообичаено училиштата се згради/објекти со голема циркулација на луѓе кои излегуваат или влегуваат во објектот во текот на денот. Луѓето кои го користат просторот на училиштата за наставни или воннаставни активности (како учениците, наставниот и стручниот кадар, помошниот/техничкиот пероснал) како и сите други кои краткотрајно или подолготрајно се наоѓаат или задржуваат во училишниот објект, важно е сите да бидат сигурни и безбедни во секој момент. Тоа меѓу другото вклучува и ризик од настанување пожари.

Особено е важно училиштата и училишните простории да бидат обезбедени со доволен број на противпожарни апарати, апаратите да бидат од соодветните видови потребни согласно градбата на објектот и видовите на пожар кои може да настанат во истиот, како и да се поставени на најсоодветни места. Исто така, битно е вработените од училиштата да бидат обучени за тоа како треба да се користат апаратите и кои мерки и активности треба да се преземат во случај да дојде до пожар. Ваков вид на обуки се многу битни за секоја училишна установа, затоа што во простор како што се училиштата каде што има голема концентрација на ученици и возрасни лица, секое навремено реагирање на некој вид на опасност е од круцијална важност како би се спречило нанесување на штета по здравјето и животот на луѓето како и материјална штета на имотот.

Дури и ако просториите се опремени со најновите системи за откривање и справување со пожар, противпожарните апарати се од суштинско значење кога станува збор за заштита на објект/училиште/општина од итен случај на пожар. Тие можат да помогнат брзо да се контролираат малите избивања на пожар, спречувајќи ширење на пламенот и предизвикување поголема штета. Во потешки итни случаи, апаратите за гаснење пожар можат да спасат животи, помагајќи да се одржи чистиот пат за евакуација и обезбедувајќи клучен пристап до местата за бегство. Прашањата кое често се наметнуваат се дали лицата сте подготвени да ги користат кога за тоа ќе се јави потреба. Дали знаат како да ги користат? Колку често треба да се сервисираат? Што да се прави со оние на кои им поминал рокот на употреба?

Во продолжение се дадени наодите од истражувањето и тоа податоци добиени од вработените во училиштата и податоци добиени од членовите на Советите на родители.

ОПШТИНА БЕРОВО

Број на одговорени прашалници и вклучени основни училишта во анкетата

На овој прашалник, имаме 49 одговори од основните училишта од општина Берово, и тоа: ООУ „Дедо Иљо Малешевски“ (41 одговор), ООУ „Никола Петров Русински“ (8 одговори).

Демографски карактеристики на испитаниците

Според возраста, најголем број од испитаниците кои го одговориле прашалникот се на возраст од 30 до 50 години или 65,3% од испитаниците, потоа следуваат на возраст од 51 до 65 години или 26,5%, и 8,2% од испитаниците припаѓаат на групата до 29 години. Можеме да констатираме дека овој резултат е донекаде и очекуван затоа што најголем број од работоспособното население кое е вработено во училиштата е во таа возрасна група.

Според полот, 85,71% од испитаниците кои го одговориле прашалникот се жени. Овој податок е исто така очекуван, затоа што најголем број од кадарот вработен во училиштата се жени.

Според етничката припадност, сите испитаници се изјасниле како Македонци што исто така е очекуван податок затоа што во општината Берово, согласно последниот попис, доминантен број на граѓани кои живеат се припадници на македонската етничката заедница.

Според образованието, најголем дел од лицата кои го одговориле прашалникот се со високо образование односно факултет, и тоа 83,7%, а 4% се со магистратура. Со оглед на тоа што прашалниците се пополнувани од страна на наставниот кадар и стручните служби во училиштата, очекувано е дека сите испитаници се со минимум високо образование, кое што е потребно за тие работни места.

Според работното искуство во училиште, најголем процент се со работно искуство до 10 години односно скоро 45% од испитаниците, 30,6% се со искуство од 11 до 20 години, 12,2% од 21 до 30 години, и 12,2 испитаници се со работно искуство над 31 години во училиште.

Значење, обуки за користење на ППА и користење на ППА во училиштата

На прашањето „Дали сте запознати какви видови на противпожарни апарати постојат?“, потврдно одговориле 28, или 57% од испитаниците, додека пак 21 испитаник или 43% одговориле дека не се запознати каков вид на противпожарни апарати постојат.

13 испитаници или 26,5% имаат одговорено дека поминале обука за користење на ППА (сите се од ООУ „Дедо Иљо Малешевски“) а 73,5% од испитаниците одговориле дека немаат поминато обука за користење противпожарни апарати. Од оние кои имаат поминато обука дел имаат наведено дека истата ја поминале во 2023, дел во 2024 година и тоа било на учество на натпревари по ППЗ и обука од Дирекцијата за заштита и спасување и меѓународна обука за заштита од пожари.

На прашањето „Дали знаете да користите ППА?“, карактеристично е да се подвлече дека 43% од испитаниците одговориле дека знаат како да користат ППА, иако само 26,5% (видно од претходното прашање) поминале обука за користење на истите.

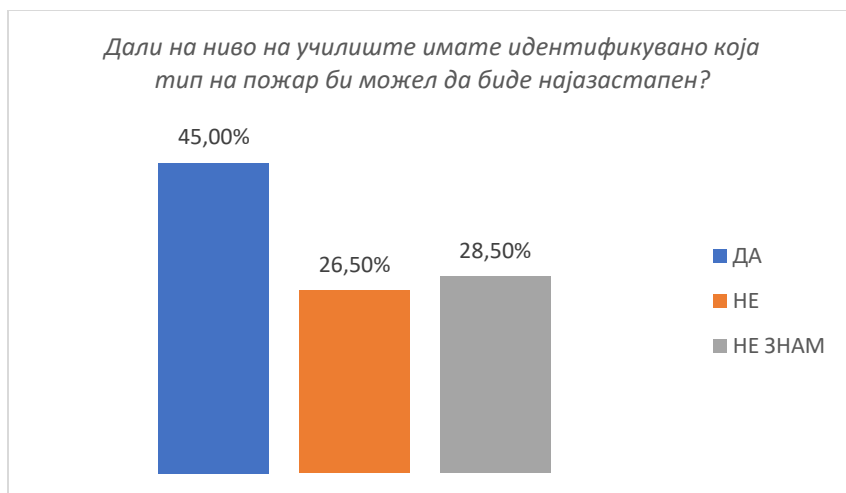

Но можеме да согледаме дека иако 43% од испитаниците одговориле дека знаат како да користат ППА, само 14 испитаници (12 испитаници се од ООУ „Дедо Иљо Малешевски“) или 29% одговориле дека се чувствуваат сигурни истиот да го користат. Од оние кои одговориле со „не“ или „не знам“ како причини ги навеле: немаат знаење за тоа, не се запознати како се користат ППА, страв, несигурност во правилно користење на ППА, и сл.

Од оние што не знаат да ракуваат со ППА, 28 испитаници или 57% од испитаниците, помалку од половината одговориле дека знаат односно се запознати кој во училиштето знае да ракува со ППА, што во ризик од пожар во училиштето би можеле да влијае на брзото и соодветно делување затоа што покрај тоа што не знаат да ракуваат со ППА, не се запознати ни кој знае да ракува односно каде да се обратат и од кого да побараат помош и поддршка.

Само две лица од испитаниците одговориле дека до сега биле во ситуација да употребат ППА (и двете лица се од ООУ „Дедо Иљо Малешевски“, едното е машко, а другото е женско) тоа било на разни симулациски вежби, а едниот случај било реална ситуација кога било запалено кумбе во училница.

На прашањето „ Дали сте запознати какви видови на пожари постојат?“, потврдно одговориле 63,3% од испитаниците.

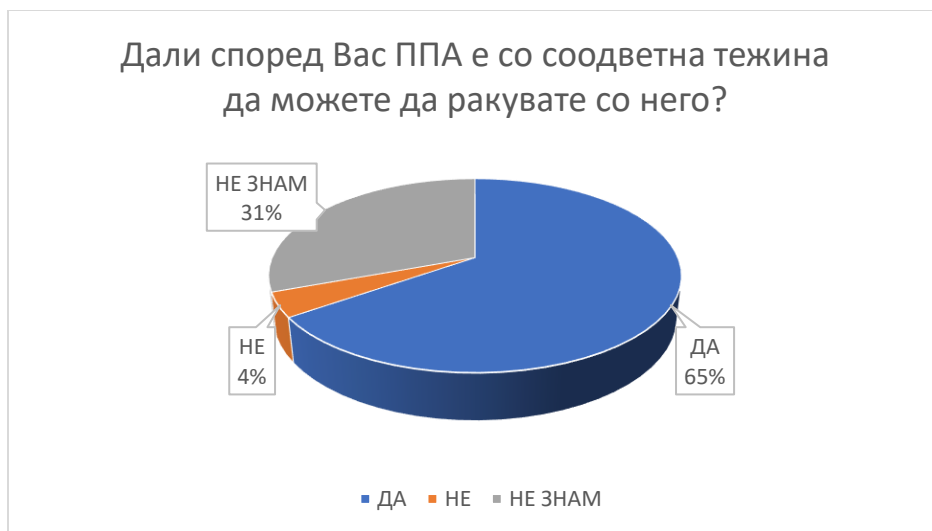
Ако се погледнат одговорите на двете прашања претставени во претходните два графика, може да се види дека процентот на одговорите се движи од 45 до 49% од испитаниците имаат одговорено потврдно односно дека имаат идентификувано на ниво на училиште кој тип на пожар би можел да биде застапен и имаат идентификувано кои делови се најкритични каде што може да настане пожар.

Но повеќе од половината имаат одговорено дека немаат направено таков вид на анализа или пак не се запознати дека има направено таков вид на анализа на ниво на училиште. Ова покажува дека не сите вработени се соодветно и целосно информирани за мерките и активностите кои ги презема училиштето како установа за превенирање и заштита од пожар во училишниот објект и како треба да се постапува во таков случај.

Противпожарни апарати во училиштата

Сите испитаници одговориле дека во училиштата има противпожарни апарати, но 25% од испитаниците одговориле дека не знаат дали редовно се сервисираат и повеќе од половината испитаници или 57.14% одговориле дека не знаат кој е одговорен во училиштето за нивно сервисирање.

Скоро сите испитаници (92%) одговориле дека апаратите се поставени на достапни места. 65% од испитаниците одговориле дека според нивно видување противпожарните апарати се со соодветна тежина и можат да ракуваат со истиот доколку за тоа се јави потреба.

Симулациски вежби

73% од испитаниците одговориле дека учествувале во симулациски вежби за евакуација при пожар и дека тоа главно се случува во училиштето и најчесто во организација на општинската противпожарна единица.

План за заштита и спасување и Координативно тело за планирање, подготовка и справување со итни ситуации

34.7% од испитаниците одговориле дека на ниво на училиште имаат формирано Координативно тело за планирање, подготовка и справување со итни ситуации и дека истото го соичуваат дел од вработените и директорот. Но повеќе од 60% одговориле дека не знаат дали има вакво тело, што може повторно да се протолкува како не доволно информирање и споделување на информации на ниво на училиште меѓу вработените.

75.5% од испитаниците одговориле дека на ниво на училиште имаат подготвено План за заштита и спасување во случај на итни ситуации, а останатите имаат одговорено дека не знаат дали училиштето има ваков план. Повеќе од половината (53%) од испитаниците одговориле дека планот им е презентираан на родителите односно на Советот на родители и истите се запознаени со истиот. Останатите одговориле дека не е презентираан или не знаат дали е презентираан. Ова може да се протолкува како не доволна запознаеност на целиот наставен кадар со плановите и програмите кои училиштети ги има за превенирање и справување со итни ситуации.

Значајно е да се наведе дека 57% од испитаниците одговориле дека не знаат дали училиштето има систем за алармирање и известување на родителите во случај на пожар. 29% од испитаниците одговориле дека училиштето има систем за алармирање и известување на родителите/старателите во случај на пожар во училиштето, 14% одговориле дека нема ваков систем. Различните одговори дадени од дел од испитаниците исто така, може да укажува на тоа дека системот на внатрешно информирање во училиштата не е на завидно ниво и информациите не стигнуваат подеднакво до сите вработени во училиштата.

46.90% одговориле дека не знаат дали училишниот објект е осигуран од пожар.

Ако се погледнат одговорите претставени на претходниот графикон кои се однесуваат на тоа дали вработените во училиштата се информирани дали соодветната општина има план за управување со кризи, евакуација, заштита од пожари и други непогоди, карактеристично е тоа што околу 70% од испитаниците одговориле дека не знааат дали општината има вакви планови и не се запознаени дали некој учествувал како претставник од училиштето.

Од резултатите на истражувањето може да се изведат неколку заклучоци:

- Анализата на одговорите на прашалникот за постоењето и начинот на користење на противпожарната опрема во училиштата покажува значајни аспекти кои бараат внимание и подобрување.
- Иако училиштата имаат противпожарни апарати, голем број од вработените не се доволно информирани и обучени за нивното користење. 73.5% од испитаниците не поминале обука за користење на противпожарни апарати, што создава потенцијални ризици во случај на итни ситуации.
- Значителен дел од испитаниците не знаат кој е одговорен за сервисирање на апаратите и ова може да доведе до ситуација каде што апаратите не се редовно проверувани и одржувани, што го зголемува ризикот од неисправност во случај на пожар.

- Значителен дел од вработените во училиштата не се неупатени во постоењето на планови и системи за управување со итни ситуации. Оваа неинформираност може да има сериозни последици во итни ситуации, каде што брзото и организирано дејствување е клучно.
- Иако 73% од испитаниците учествувале во симулациски вежби, потребно е да се зголеми учеството на сите вработени и да се осигура дека вежбите се вршат редовно и се обновуваат со нови практики и процедури.
- Вработените со различно работно искуство и позадина може да имаат различни нивоа на знаење и способност за управување со противпожарната опрема. Потребно е да се обезбедат персонализирани обуки кои ќе ги покриваат потребите на сите групи.
- Значителниот број на испитаници кои не знаат за постоењето на координативни тела за итни ситуации укажува на недостаток на комуникација и координација меѓу вработените и управата. Обезбедувањето на јасна структура и улоги за управување со итни ситуации ќе помогне во подобрување на ефикасноста на реакцијата.

Анализа на одговорите на Прашалник за Совет на родители во училиштата на тема: Значењето на противпожарните апарати во училиштата

Ова истражување има за цел да ги анализира одговорите од прашалникот дистрибуиран до Советите на родители во училиштата на тема значењето на противпожарните апарати во училиштата. Истражувањето вклучи 3 испитаници од основните училишта во општина Берово. Главната цел беше да се процени свесноста и разбирањето за противпожарните протоколи, со посебен фокус на користењето и одржувањето на противпожарните апарати од страна на училишниот кадар и родителите. Резултатите од прашалникот даваат увид во нивото на информираност на членовите на Советите на родители за противпожарната заштита во училиштата, достапноста на противпожарната опрема и обученоста на наставниот и техничкиот персонал да постапува во случај на пожар и сл. Оваа анализа ќе ги истакне клучните области за подобрување на едукацијата и подготвеноста за противпожарна заштита во училиштата, придонесувајќи за севкупната безбедност на учениците и персоналот. Истражувањето исто така го истражува и учеството на членовите на Советот на родители во противпожарни вежби, нивната улога во идентификување и управување со ризиците од пожар во училишните средини, нивата вклученост и запознаеност со плановите на училиштата и надлежните општини за управување со кризи, евакуации, заштита од пожари и други непогоди.

Со оглед на тоа што на овој прашалник добивме само три одговора, нема детална анализа на одговорите, туку само едно генерално согледување кое е дадено во продолжение.

На прашањето дали знаете колку вработени има во училиштето и колку од нив се жени, а колку мажи, ниту еден од испитаниците не одговорил потврдно. Ова може да покажува дека потребно да се воведо поголемо информирање на членовите на Советите на родители, кои треба да бидат запознаени со различните ресурси со кои располагаат училиштата, меѓу кои и човечките ресурси затоа што на тој начин ќе може поцелисходно да учествуваат во работата на Советите на родители.

На прашањето „Дали сте запознати какви видови на противпожарни апарати постојат?“ 2 испитаници одговориле потврдно, но еден одговорил дека не е запознат каков тип на противпожарни апарати постојат.

Во однос на тоа дали членовите на Советите на родители се запознати дали наставниот и технички кадар во училиштето имаат поминато обука за користење на противпожарни апарати односно за противпожарна заштита, 2 одговориле потврдно, а еден испитаник одговорил со „не знам“, што исто така може да покажува дека е потребна поголема информираност на членовите на Советот за овие прашања кои се директно поврзани со безбедноста на децата и возрасните во училишната зграда.

На прашањето дали знаат дали учениците во училиштето имаат поминато некаква обука за противпожарна заштита, со ДА одговориле 2 испитаници, и 1 дека не знае.

Во однос на тоа дали се запознати дали до сега вработените во училиштето се нашле во ситуација да треба да употребат противпожарен апарат, сите тројца испитаници одговориле дека немало таква ситуација.

Дали на ниво на училиште, како дел од Совет на родители, имате учествувано во идентификување која тип на пожар би можел да биде најзастапен во училиштето? Сите тројца одговориле негативно.

Дали на ниво на училиште, како дел од Совет на родители, ги имате идентификувано најкритичните делови каде што може да настане пожар во училиштето?, 2 испитаници имаат одговорено со НЕ.

На прашањето, „Дали според Вас, има доволно противпожарни апарати во Вашето училиште?“, сите тројца испитаници одговориле потврдно.

На прашањето „Дали знаете дали противпожарните апарати се сервисираат редовно?“, сите

исто така сите тројца испитаници одговориле потврдно.

На прашањето „Дали според Вас противпожарните апарати се поставени на достапни места?“, сите тројца испитаници одговориле потврдно.

На прашањето, „Дали според Вас противпожарниот апарат е со соодветна тежина да може наставниот и техничкиот персонал да ракува со него кога ќе се јави потреба?“, сите тројца испитаници одговориле потврдно.

Вклученост на членовите на Советот на родители во креирањето на противпожарната заштита на ниво на училиште

Со цел да согледаме дали и колку членовите на Советот на родители се вклучени при дефинирањето на противпожарната заштита во училиштата и подготвеноста на училиштата за одговор при итни ситуации беа поставени неколку прашања кои се однесуваат на вклученоста на членовите на Советите во вежби за евакуација при пожар во училиштето, нивна запознаеност со постоење на некакво координативно тело на ниво на училиште за планирање и одговор при итни ситуации, беа прашани и дали училиштето има формален план за заштита и спасување во случај на итни ситуации и дали училиштето има систем за алармирање и известување на родителите/старателите во случај на пожар или други елементарни непогоди. Воедно имаше и прашања кои се однесуваат нивната информираност за тоа дали општината има неков план за управување со кризи, евакуација, заштита од пожари и други непогоди, дали имале имале прилика да се запознаат со истиот како и дали учествувале во некакви консултации поврзани со плановите на општината за управување со кризи, евакуација, заштита од пожари и други непогоди.

Подолу во табелата се издвоени одговорите од трите испитаника.

Прашање	Да	Не	Не знам
Дали како дел од Совет на родители сте учествувале во симулациски вежби за евакуација при пожар во училиштето?		3	
Дали знаете дали на ниво на училиште има формирано некакво координативно тело за планирање, подготовка и справување со итни ситуации?	2		1
Дали на ниво на училиште има подготвено План за заштита и спасување во случај на итни ситуации?	3		
Дали училиштето има систем за алармирање и известување на	2		1

родителите/старателите во случај на пожар или друга (елементарна) непогода?			
Дали знаете дали општината има неков план за управување со кризи, евакуација, заштита од пожари и други непогоди?	2		1
Дали претставници на училиштето или Советот на родители учествувале во некакви консултации поврзани со плановите на општината за управување со кризи, евакуација, заштита од пожари и други непогоди?			3

Од дадените одговори, сумирани погоре, резултатите од прашалникот од тројцата испитаници кои го имаат одговорено, покажуваат ограничено учество и информираност меѓу членовите на Советот на родители во врска со подготвеноста за итни ситуации во училиштето и општината. Учеството во вежби за евакуација при пожар е минимално, што укажува на недоволна практична ангажираност во активностите за подготвеност. Ова може да влијае на способноста на родителите/старателите да реагираат ефективно во реални итни случаи.

Овие наоди укажуваат на потребата за подобрување на комуникацијата и стратегиите за вклучување меѓу училиштето, Советот на родители и општинските власти, со цел да се создаде поинформирана и подготвена училишна заедница.

ПРЕПОРАКИ

Препораки за училиштата и вработените во училиштата

- Одржување редовни обуки на вработените во училиштата за правилна употреба на ППА и запознавање со системите за евакуација. Обуките треба да се повторуваат на годишно ниво и да бидат обврзувачки за сите вработени. Во текот на обуките да се даваат повеќе можности за лицата кои се обучувани да пробаат практично како функционира апаратот, како се користи, дали и кои мерки треба да ги преземат за самозаштита во текот на користење на апаратот и сл.
- Навремено информирање на вработените за тоа кој е обучен за управување со ППА во училиштето, како треба да постапат во ситуација на пожар, кого треба да информираат, како треба да ги информираат родителите/старателите и сл.
- Воспоставување на систем за редовно информирање на вработените во училиштата (наставниот кадар, стручните служби и техничкиот персонал) за преземените мерки и

активности од страна на училиштето и општината за планирање, подготовка и справување со итни ситуации

- Поставување на јасни и видливи инструкции за користење на противпожарните апарати
- Организирање редовни симулациски вежби за евакуација и управување со пожари, вклучувајќи ги сите вработени и ученици во процесот.
- Правење на редовни анализи на потенцијалните ризици и критични точки во училиштето, и информирање на вработените за резултатите и мерките што се преземаат
- Потребно е да се создаде и одржи култура на безбедност која ги вклучува сите аспекти на превенција, обука, и спроведување на безбедносни мерки во училиштата. Промовирање на свест за безбедност и редовни активности за едукација ќе го зголемат општото ниво на подготвеност.

Препораки за училиштата и Советите на родители

- Поголема едукација на членовите на Советот на родители: Потребно е да се организираат информативни сесии и работилници за родителите/старателите, фокусирани на основните принципи на противпожарната заштита, користење на противпожарни апарати, различните видови пожари, и процедурите за евакуација. Ова ќе помогне родителите/старателите да бидат посигурни и поангажирани во подготвеноста на училиштето за справување со итни ситуации.
- Редовна обука и вежби за евакуација: Редовните симулациски вежби за евакуација треба да бидат организирани не само за учениците и персоналот, туку и за членовите на Советот на родители, со цел тие да бидат запознаени со процедурите. Ова ќе помогне да се осигури дека родителите/старателите ќе бидат подготвени да реагираат заедно со училиштето во итни ситуации.
- Информирање за постоечките ресурси и противпожарна опрема: Советите на родители треба да имаат јасни информации за бројот, видот и поставеноста на противпожарните апарати во училиштето, како и за одговорните лица за нивно одржување.
- Вклученост на членови од Советот на родители во Координативно тело за планирање, подготовка и справување со итни ситуации на ниво на училиште
- Унапредување на системите за алармирање: Училиштата треба да развијат и имплементираат ефикасни системи за известување на родителите/старателите во случаи на пожар или друга непогода. Системите за алармирање можат да вклучат автоматски известувања преку е-пошта, СМС или мобилни апликации, со цел да се обезбеди брза и навремена комуникација со родителите.

- Зголемена соработка со општинските власти: Училиштата и Советите на родители треба редовно да учествуваат во консултации со општинските власти за плановите за управување со кризи. Општината може да обезбеди дополнителна поддршка во обука, ресурси за противпожарна заштита и совети за подобрување на безбедносните мерки на ниво на училиште. Ако Советот на родители претпоставиме дека е репрезентативна група на населението, тогаш и целокупното население мора некако да се вклучи во симулациски вежби, особено од местата кои се идентификувани како критични. Па така како дополнителна препорака е при симулации на евакуација на учениците да се вклучат и локалните жители кои живеат во околината.
- Училиштата треба да обезбедат повеќе противпожарни апарати кои се со помала тежина и полесни за ракување и полесни за разместување, апарати кои се на тркала што ќе овозможи и наставниот кадар во училиштата кои се претежно жени, да може да ракува со нив во случај на потреба.
- Регулари проверки и одржување на противпожарната опрема: Училиштата треба да обезбедат редовно одржување на противпожарните апарати и да информираат за тоа кој е одговорен за сервисирањето. Важно е оваа информација да биде достапна за членовите на Советот на родители за да се осигура дека опремата е функционална и подготвена за употреба.
- Комуникација за потенцијалните ризици и критичните зони: Членовите на Советот на родители треба да бидат вклучени во процесот на идентификување на критичните зони во училиштето каде што најверојатно би можело да настане пожар. Ова може да се постигне преку редовни инспекции или работилници кои би ги воделе стручни лица.